

	ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ	Број:
	ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ	10/6-9
		Датум:
		25.03.2016.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Др Зоран Јевтовић, ред. проф.
2. Др Зоран Јовановић, ред. проф.
3. Др Зоран Арачки, ванр. проф.

2. Одлука Већа департмана за комуникологију и новинарство број 10/6-44 од 07.12.2015.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме:

___ Марко (Горан) Мирковић ___

2. Година уписа на мастер академске студије:

2014/2015.

3. Назив студијског програма:

Мастер академске студије новинарства

III НАСЛОВ – МАСТЕР РАДА:

Развој политичке штампе у Свилајци од 1904. до 1919. године

IV ПРЕГЛЕД - МАСТЕР РАДА:

Мастер рад Марка Мирковића садржи 79 страница текста, укључујући абстракте на српском и енглеском језику, списак коришћене литературе (35 јединица), називе 11

листова коришћених у анализи, вебографију, као и четири прилога са насловним странама ресавских новина које су биле у фокусу интересовања кандидата. Структуру чине увод, пет поглавља и закључак, при чему је композиционо-методолошки текст врло синхронизован и нуди постепену, али целовиту слику о настанку, развоју, карактеристикама и утицају политичке штампе у ресавском крају у првим деценијама двадесетог века. Понуђено је и 17 фотографија у функцији илустровања садржаја, при чему неколико има прво јавно публиковање!

Кандидат полази од чињенице да историја новинарства као научна дисциплина још увек није развила сопствену методолошку апаратуру, па анализом садржаја сачуваних примерака штампе трага за релевантним чињеницама које би научно потврдиле коректно постављен хипотетички оквир. Компаративно проучавање два броја листа „Стара Ресава“ и „Ресава“ (у последњој недељи пред изборе када је политичка реторика достигала врхунац) показало је основна обележја, али и потврдило основну хипотезу: *историја новинарства ресавског краја у периоду од 1904-1919. године била је у директној вези са развојем друштвеног амбијента и процесима демократизације политичке сфере.*

Тема која је у жижи интересовања и данас је актуелна: из угла политичког маркетинга кроз истраживање садржаја ондашњих новинарских жанрова и утицаја на углед политичких вођа, а из угла комуниколошко-медијских студија кроз проучавање позиције, изгледа, насловних страна, језика, стила и композиције локалних новина. Стручан и из дискурса историје штампе примерен теоријски увод кандидату служу за појашњење предмета и циљева рада, при чему је методолошки оквир прецизно артикулисан и значењско-појмовно одређен. Проблем и предмет мастер рада су добро постављени, извори података и резултати анализе веродостојни (Завичајно одељење Ресавске библиотеке, Народна библиотека Србије и сачувани примерци новина), док избор домаћих аутора указује на изврсну обавештеност кандидата. Приступ постављању хипотетичког оквира доприноси општој оцени о методолошкој обучености и кредибилном владању категоријално-појмовним апаратом!

Даље се структурно уочавају четири целине (поглавља): 1) појам и развој политичке штампе, 2) историјске прилике у Свилајнцу до почетка XX века; 3) развој политичке штампе у Свилајнцу од 1904-1914; и 4) политичка штампа у Свилајнцу 1914-1919. година. Повремено шири описи политичких, економских, образовних и културних прилика у ондашњој Србији и ресавском крају циљају на прецизан опис друштвеног

контекста у којем настаје локална штампа, посебно она политичког карактера око које се воде велике борбе међу тек формираном партијском елитом. Истраживање у многим елементима има пионирски карактер, па отуда и значајан друштвени допринос овог рада.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат Марко Мирковић пажљиво истражује услове за настанак и појаву политичке штампе у Свилајнцу и околини, од листа *Ресавски поштоноша*, који је и прва локална новина у модерној Србији до радикалске *Старе Ресаве* и демократске *Ресаве*. Компаративна анализа садржаја која је у центру интересовања у бројевима који су изашли недељу пред изборе 1908. године указује на два љута локална политичка противника, док оштрина тона и жучност полемике показују комуникациони набој карактеристичан за тада незрело политичко друштво.

Проучавајући графички изглед, анализом новинских жанрова, извора информација, као и коришћеног језика и стила, кандидат је у великој мери осветлио комуниколошку мисију ондашње штампе у настанку и развоју демократске заједнице. Издвајајући као јединице значења место које текст заузима на одштампаној страни (прва или последња страница, парна или непарна), величину и врсту слова, величину насловног блока, илустрације и сличну графичку опремљеност текста, потписе аутора и сл., Мирковић је формирао научно валидну базу података којима се вреднује дати медијско-комуникациони систем. Занимљива је и оцена о утицају београдске „Политике“ која је допринела да се у овим локалним политичким новинама поправе начин, тон и стил писања.

Закључак да је квалитет листова, уз евидентну политичку острашћеност карактеристичну за то време доприносио тихом ширењу политичке културе и демократизације јавног простора, добро је емпиријски утемељен. Хијерархија садржаја фокусирана је на политичку сферу, јер је штампа схватана као средство политичког освајања моћи и љуте борбе са идеолошким противницима. Занимљива је и опсервација о „немару

медија за проблеме обичних грађана незаинтересованих за политичке промоције“, јер указује на слабо тржишно позиционирање. Са данашње дистанце јасно је да ту можемо тражити и разлоге гашења тадашњих новина, јер окренуте ка политици и освајању власти нису размишљале о интересовању претплатника и њиховој спремности да финансирају отворене политичке агитације. Радом је доказано и како је Жикина „Ресава“ 1919. године као једини послератни лист у Свилајнцу била кључна за образовни и просветни утицај, јер је садржала одређени интерес ка темама блиским обичним људима, не запостављајући ни свој политички утицај, што је важан научни и друштвени допринос истраживања.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Реконструктивним приступом истраживању кандидат као резултат нуди теоријски ближе појашњење историјског развоја политичке штампе у Свилајнцу, који није довољно научно истражен. Теза по којој су *локалне новине у значајној мери креирале актуелни друштвени поглед и политичке конфликте* потпуно је потврђена, при чему је аутор кроз конкретне примере омогућио да квалитетније разумемо политичке, економске и друштвене импликације бурних времена настајања модерне Србије и њене локалне штампе, али и „моралних лавирината повезаних с њеним развојем“. Кроз приказ историје политичке штампе ресавског краја на сложен и одговоран начин проучавају се и друштвена историја и релевантни комуникационо-културолошки обрасци, са циљем да се укаже на карактеристичне периоде, појаве, процесе и личности које су својим делањем помогле развој ове области. Радом је потврђена важна мисија првобитне локалне штампе у ширењу писмености међу обичним народом, па закључак како је *лист „Ресава“ имао важну улогу у ширењу политичког образовања и културе у Свилајнцу и околини* има теоријско-искуствено утемељење. Комисија са задовољством констатује како добијени резултати представљају самосталан и ауторски допринос вредновању теме, али и редак пример трагачког немира међу младим новинарима.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Мастер рад *Развој политичке штампе у Свилајнцу од 1904. до 1919. године* кандидата Марка Мирковића у потпуности је у складу са образложењем изнетим у

пријави теме и уобичајеним методолошким поступцима. Само истраживање представљало је захтеван трагачки процес, што због малог броја докумената, сведочанстава и релевантних извора, што због настојања аутора да објективним, непристрасним и ангажованим односом понуди динамичну и научно утемељену хронику једног времена и важне друштвене области. Кандидат је показао да одлично влада комуникацијским појмовима, али и завидно познавање сродних друштвено-хуманистичких наука, пре свих историје, социологије, политичког маркетинга, пропаганде и сл.

Да ли теза садржи све битне елементе?

Аутор се у великој мери ослања на анализу садржаја и докумената које спадају у посебне методе, трудећи се да дијахронијски укаже на важније аспекте појава које чине предмет истраживања. Историчари новинарства са посебном пажњом анализирају садржаје старих новина, слојевито откривајући шта говоре о одређеном друштву и да ли се и на који начин мењала вредносно-идеолошка оријентација тадашњих грађана Свилајнца. За потребе рада консултована је различита историјска литература и не тако бројне књиге хроничара који су се бавили прошлошћу Ресаве и Свилајнца као њеног административног и културног центра. Конкретна грађа и чињенице правилно су распоређене, уз образложен политички, економски и образовно-културни контекст. Политичка позорница овог краја Србије била је богата и колоритна за ондашње услове, при чему је штампа пратила темпо који јој је наметало друштвено окружење! Отуда су научни и друштвени циљеви рада остварени, што додатно доприноси општем вредновању текста.

По чему је теза оригиналан допринос науци?

Историја новинарства није довољно истраживана тема у нашој академској пракси јер је веома захтевна, трагачки неизвесна и теоријски сиромашна. Непостојање довољно писаних докумената, али ни озбиљније анализе политичких штампаних листова из Свилајнца, додатно је отежало истраживачки задатак, тим пре што су се нека ранија проучавања превасходно окретала ка изучавању општих историјских података и околности. Овај рад самостално и емпиријски утемељено указује на карактеристике и развој политичке штампе овог краја, њеној материјалној страни, садржају и форми.

језику и стилу, по чему је први са тако прецизним и тачним резултатима. Рад је методолошки структуриран као једна целина, слојевит и веома аналитичан, чиме задовољава све стандарде завршног рада на овом нивоу студија.

Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања?

Нема недостатака који би у значајнијој мери утицали на квалитет рада.

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија једногласно предлаже:

- да мастер рад *Развој политичке штампе у Свилајнцу од 1904. до 1919. године* кандидата Марка Мирковића буде прихваћен и да се одобри његова јавна одбрана!

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Зоран Јевтовић, ред. проф.

Др Зоран Јовановић, ред. проф.

Др Зоран Арацки, ванр. проф.